

NORGES HØYESTERETT

Den 8. desember 2017 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Tønder, Matheson og Berglund i

HR-2017-2333-U, (sak nr. 2017/2089), straffesak, anke over kjennelse:

Den offentlige påtalemyndighet

mot

A

(advokat Ben Einar Grindhaug)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens kjennelse om varetektsfengsling.
- (2) A, født 00.00.1982, er siktet for overtredelse av straffeloven (2005) § 117, § 266 og § 157, jf. § 158.
- (3) Etter å ha vært etterlyst internasjonalt ble A pågrepet av politiet i Tyskland og utlevert til Norge 23. november 2017. Han ble fremstilt for varetektsfengsling 24. november 2017. Grunnlaget for fengslingen var forholdet som gjaldt overtredelse av straffeloven (2005) § 117. Siktelsen går ut på at A i perioder har ringt viktige samfunnsinstitusjoner kontinuerlig og derved lammet kommunikasjonslinjene inn og ut av institusjonene.
- (4) Haugaland tingrett avsa 24. november 2017 kjennelse med slik slutning:

"A, født 00.00.1982, kan holdes i varetektsfengsel inntil annet blir bestemt av påtalemyndigheten eller retten, men ikke ut over fredag 22. desember 2017 kl. 17.

Påtalemyndighetens begjæring om klausulering av sakens dokumenter med unntak av siktelse og påtegning med begjæring om varetektsfengsling tas til følge."
- (5) A anket kjennelsen til lagmannsretten. Gulating lagmannsrett avsa 1. desember 2017 kjennelse med følgende slutning:

"Siktede løslates"

- (6) Lagmannsretten kom til at As handlinger ikke var omfattet av den objektive gjerningsbeskrivelsen i straffeloven (2005) § 117.
- (7) Påtalemyndigheten har anket lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett, og lagmannsretten besluttet å gi anken oppsettende virkning.
- (8) Påtalemyndigheten har anført at de handlingene siktelsen gjelder omfattes av den objektive gjerningsbeskrivelsen i straffeloven (2005) § 117. Det er anført at handlingene må anses som bruk av "makt, vold eller trusler". Forarbeidene til bestemmelsen tilsier at lovgiver har ment å ta høyde for alle former for inngrep i en institusjons virksomhet. Å blokkere sentralbordet til viktige samfunnsinstitusjoner ved bruk av tekniske virkemidler må likestilles med at man rent fysisk griper inn mot personale eller lokaler.
- (9) A har tatt til motmæle og har hovedsakelig gjort gjeldende at lagmannsrettens lovanvendelse er riktig og at handlingene ikke omfattes av gjerningsbeskrivelsen i bestemmelsen.
- (10) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse hvor Høyesteretts ankeutvalgs kompetanse er begrenset, jf. straffeprosessloven § 388.
- (11) A er siktet for overtredelse av blant annet straffeloven § 117. Bestemmelsen er inntatt i straffelovens kapittel 17 om vern av Norges selvstendighet og andre grunnleggende nasjonale interesser, og lyder som følger:

§ 117. Inngrep overfor viktige samfunnsinstitusjoner

Med fengsel inntil 6 år straffes den som ved bruk av makt, vold eller trusler, eller på annen ulovlig og organisert måte, griper inn i virksomheten til viktige samfunnsinstitusjoner som for eksempel en offentlig myndighet, et politisk parti eller et medieforetak, og derved setter betydelige samfunnsinteresser i fare.

- (12) Grunnlaget for siktelsen er at A ved en rekke anledninger skal ha ringt sentralbordene til PST, politiets operasjonssentral i Haugesund, Regjeringskvartalet, Slottet og UDI nærmest kontinuerlig, med den konsekvens at sentralbordene i praksis ble lammet. Det fremgår av tingrettens og lagmannsrettens kjennelser at han skal ha benyttet seg av dataprogrammer for å utføre oppringningene.
- (13) Ankeutvalget bemerker at institusjonene som er omhandlet i siktelsen, faller innunder begrepet "viktige samfunnsinstitusjoner". Handlinger som medfører at publikums eller ansattes tilgang til eller kontakt med disse vanskeliggjøres, vil normalt gripe inn i institusjonenes virksomhet og lett føre til at betydelige samfunnsinteresser settes i fare. For avgjørelsen av fengslingssaken er det ikke nødvendig for ankeutvalget å gå nærmere inn på om hvert av disse vilkårene er oppfylt for hver av institusjonene som er omtalt i siktelsens post 1.
- (14) Tingretten fant, under tvil, at siktedes handlemåte falt innunder handlingsalternativet "ulovlig og organisert måte". Lagmannsretten var ikke enig i dette, og mente at heller ikke vilkåret om bruk av "makt, vold eller trusler" var oppfylt.
- (15) Påtalemyndighetens anke til Høyesterett er begrenset til lagmannsrettens tolking av uttrykket "makt, vold eller trusler" i straffeloven § 117s forstand.

- (16) Etter ankeutvalgets syn er det spørsmålet om handlingene kan karakteriseres som "makt" i straffeloven § 117s forstand som er av særlig interesse ved vurderingen av om As handlemåte omfattes av den objektive handlingsbeskrivelsen i bestemmelsen.
- (17) Utvalget vil påpeke at etter den tidligere bestemmelsen i straffeloven § 99a om beskyttelse av viktige samfunnsinstitusjoner, var det et krav for straffbarhet at handlingen hadde skjedd gjennom bruk av "våpenmakt eller under utnyttelse av frykt for inngripen av en fremmed makt". Dette er bevisst endret i dagens straffelov, jf. Ot.prp. nr. 8 (2007-2008) punkt 12.2.2.
- (18) En naturlig forståelse av ordlyden i straffeloven § 117 tilsier at uttrykket "makt" omfatter alle typer makt. Foruten våpenmakt, omfattes eksempelvis også fysisk makt, psykisk makt, cybermakt og makt utøvet gjennom bruk av teknologi.
- (19) Ankeutvalget bemerker at kravet etter legalitetsprinsippet er at ordlyden dekker handlingen etter en alminnelig språklig forståelse, jf. blant annet HR-2016-1458-A (Haxi) avsnitt 8. Etter utvalgets oppfatning tar lovens begrepsbruk nettopp høyde for ulike typer av makt. En rettstridig sperring av kommunikasjonslinjer ved bruk av et dataprogram, kan derfor anses som maktbruk. Utvalget påpeker at en slik fremgangsmåte klart atskiller seg fra manuelle oppringninger.
- (20) Lagmannsrettens drøftelse av om As handlinger må anses som makt, er svært kort behandlet i kjennelsen hvor det heter:
- "...i tilsvaret til anken gjøres det gjeldende at siktedes handlinger må forstås som bruk av makt i lovens forstand.*
- Dette er en fortolkning utenfor lovens ordlyd, som lagmannsretten ikke kan se at det foreligger rettskildemessig belegg for. Det er etter lagmannsrettens syn rimelig klart at siktedes handlinger ikke faller innunder bestemmelsens alternativ 'makt, vold eller trusler'"*
- (21) Lagmannsrettens knappe formuleringer etterlater et inntrykk av at bruk av teknologi ikke kan anses som utøvelse av "makt" i straffeloven § 117s forstand. Dette er en uriktig forståelse av bestemmelsen som må føre til at lagmannsrettens kjennelse oppheves.
- (22) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Wilhelm Matheson
(sign.)

Bård Tønder
(sign.)

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Riktig utskrift: